

**INNLEGG - BUDSJETTHØRING I STORTINGETS FAMILIE- OG KULTURKOMITÉ,
17. OKTOBER 2016**

På vegne av Norsk Arkivråd vil jeg takke for muligheten til å komme hit i også i år og presentere våre synspunkter på forslaget til budsjett for 2017.

Mitt navn er fremdeles Marianne Høiklev Tengs, og jeg er leder av styret. Ved siden av meg har jeg Anja Jergel Vestvold som er nestleder i styret.

Norsk Arkivråd er landets største arkivfaglige interesseorganisasjon. Den er åpen for alle som arbeider med eller er interessert i arkiv- og dokumentforvaltning. Organisasjonen har ca. 1200 medlemmer fra alle deler av landet, inkludert bedrifter og organisasjoner fra både offentlig og privat sektor.

En forutsetning for å sikre arkiver som understøtter individers rettigheter og demokratiske verdier, er gode politiske beslutninger og prioriteringer. Fokuset må være utnyttelse av mulighetene for bedre tjenester og verdiskaping som informasjonsamfunnet og teknologien åpner for. Derfor er det viktig for oss å være her også i år og bidra til oppmerksomhet på dette viktige feltet.

Vi er glade for at det er lagt inn fem millioner kroner for å styrke Arkivverkets lovpålagte oppgaver knyttet til tilsyn og mottak av arkivmateriale i budsjettet som er foreslått for neste år. Disse to områdene har vært mangelfullt håndtert i flere år. Tilsyn har foregått på veldig forskjellig måte rundt om i landet, og stor lokal variasjon på dette området gir liten tillit og dårlige arkiv. Her håper og tror vi at budsjettet vil muliggjøre sterkere nasjonal styring og oppfølging. Systematiske tilsyn hever kvaliteten for arkivdanning fra dokumenter skapes til de avleveres.

Når det gjelder mottak av arkivmateriale er situasjonen nå enda mer kritisk enn i fjor. En ting er at Arkivverket det siste året ikke har hatt kapasitet til å ta imot papirmateriale, og nå er det også stopp i mottak av digitalt materiale. Etterslepet hoper seg opp, og de praktiske og teknologiske utfordringene må løses. En øremerket pott vil forhåpentligvis sikre at dette kan skje – om enn i begrenset omfang. Vi har likevel en situasjon hvor offentlige virksomheter nå må bruke egne budsjettmidler på lagring av materiale som skulle vært håndtert sentralt. Dette er uheldig bruk av fellesskapets midler og medfører stor risiko for at viktig dokumentasjon går tapt for innbyggerne.

Arkivverket er i full gang med å endre sin rolle og sitt fokus mot digitalisering, nasjonale fellesløsninger i samarbeid med Difi og andre, og de signaliserer et ønske om å satse mer på arkivdanning enn oppbevaring av historisk papirmateriale. Det er godt nytt for oss og våre medlemmer som er opptatt av arkivdanning; hvordan arkivmateriale blir til. Det er også godt nytt for innbyggerne i landet vårt som vil oppleve relevante, tilgjengelige og pålitelige arkiv.

Vi er likevel bekymret for manglende vilje til å gi sektoren et kraftig og nødvendig løft som kan sette Arkivverket i stand til å ta de store grepene som er nødvendig. Vi ser også at den omstillingen som er i gang ikke er nevnt i proposisjonen, og leser dette som manglende forståelse i Kulturdepartementet for hvor sentral dette skiftet er.

Det er et stort etterslep på håndtering av både papirbasert og digitalt materiale, og arbeidet med å utvikle nye tekniske standarder og løsninger går for sakte frem. En økning i budsjettet for å sikre dette hadde gitt nødvendig trykk.

Vi har tidligere år nevnt etterslepet når det gjelder å ta tak i og løse utfordringene som ble skissert i arkivmeldingen fra 2013. Resultatene av oppfølging av arkivmeldingen har så langt uteblitt, og det gjør oss urolige. For hver dag som går øker for eksempel mengden dokumenter som ikke får forsvarlig behandling, og viktig dokumentasjon for enkeltmennesker og for oss som samfunn forsvinner.

I fjor etterlyste vi midler til revisjon av arkivlov og forskrift i 2016. Forvaltningen trenger en arkivlov og forskrift som møter utfordringene med å sikre samfunnskritisk dokumentasjon som har verdi for ettertiden. I tillegg er revisjon med tanke på vår digitale hverdag helt nødvendig. Det er heller ikke i år satt av midler til en grundig gjennomgang i årets budsjett, og vi venter fremdeles på at utkast til ny forskrift skal komme på høring fra Kulturdepartementet. Det er mye å ta tak i både med hensyn til avklaringer rundt bruk av skytjenester, mer fleksible tekniske løsninger som enkelt legger til rette for samarbeid om arkivløsninger og –tjenester og støtte til prosjekter og tiltak som løfter frem nye tanker til felles nytte og glede.

Det er gledelig at det nå skjer noe med depotsituasjonen! Løsningen med å etablere depot både i Mo i Rana og på Tynset vil forhåpentligvis vise seg å være god. Vi vil likevel minne om at det er et enormt etterslep når det gjelder sikker og tilgjengelig lagring av avsluttede arkiv, og depotet i Mo i Rana er ikke dimensjonert for å håndtere alt det som ligger på vent.

Vi savner at Arkivverket settes i stand til å forme en mer helhetlig og overordnet tilnærming til avlevering ved hjelp av forskjellige strategier; både gode løsninger for fysiske arkiver, digitalisering for kassasjon og effektiv og sikker deponering og bevaring av digitale arkiv. Mens vi venter at Mo i Rana og Tynset ferdigstilles pålegges forvaltningen store utgifter til midlertidig oppbevaring.

Man kan jo føle seg lite original ved å komme med de samme tilbakemeldingene om manglende midler til nødvendige tiltak år etter år slik vi gjør, men vi har fremdeles troen på at en satsing på arkiv er mulig å få til, og vi ønsker å bidra til at vi kommer dit.

Takk for oppmerksomheten!